

De politieke plannen op een rijtje

partij	titel	bullettekst
VVD	Flexibele AOW-leeftijd: maximaal drie jaar later	De VVD biedt de mogelijkheid om, actuariel neutraal, de AOW maximaal drie jaar later te laten ingaan. In de jaren 2019-2021 zijn de AOW-uitgaven lager omdat een deel van de 'nieuwe' AOW- gerechtigden opteert voor latere opname. In 2021 is dit effect 0,3 mld euro. Omdat dit vanwege de actuariële neutraliteit leidt tot hogere uitkeringen zijn de AOW-uitgaven op lange termijn echter hoger (0,3 mld euro). De actuariële neutraliteit leidt er bij later opnemen namelijk toe dat de (procentuele) stijging van de uitkeringen groter is dan de (procentuele) daling van het aantal uitkeringsjaren.
PvdA	Inkomensafhankelijke inkomensondersteuning AOW	De PvdA verhoogt de inkomensondersteuning AOW voor ouderen met een inkomen tot 30.000 euro. Dit is een intensivering van 0,5 mld euro in 2021.
PvdA	Flexibilisering AOW tot drie jaar eerder of later	De PvdA biedt de mogelijkheid om de AOW maximaal 3 jaar eerder of later te laten ingaan. Bij latere opname is dit geheel actuariel neutraal. Bij eerdere opname wordt van de actuariële neutraliteit afgeweken: voor de laagste een-derde qua inkomenshoogte is bij eerdere opname de korting 4,5%, voor de middelste groep 6,5% en voor de hoogste een-derde is de korting 8,5%. Ook geldt bij eerdere opname de restrictie dat de leeftijd van 65 moet zijn bereikt. In de jaren tot 2021 leidt de overwegend vervroegde opname tot hogere AOW-uitgaven. In 2021 is dit 0,4 mld euro. Op lange termijn leidt het grote aandeel vervroegde opnemers met een korting die kleiner is dan actuariel neutraal tot lagere uitkeringsniveaus. Omdat uitkeringen naar voren worden gehaald valt het totaal aan AOW-uitkeringen later uiteindelijk 0,6 mld euro lager uit. Dit is een gevolg van het gegeven dat bij vervroegde opname de actuariële neutraliteit het noodzakelijk maakt dat de (procentuele) korting op de uitkeringshoogte groter is dan de (procentuele) stijging van het aantal jaren waarover de uitkering wordt versterkt.

PvdA	Verplichte pensioenopbouw voor zelfstandigen	De PvdA verplicht zelfstandigen tot pensioenopbouw tot het niveau van de socialepremie-grens. De hogere aftrek van pensioenpremies kost 0,7 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn belastbare pensioenuitkeringen hoger door de hogere pensioenpremies.
PvdA	Verplichte pensioenopbouw werknemers	De PvdA verplicht werknemers die nog geen verplicht pensioen opbouwen tot pensioenopbouw tot het niveau van de socialepremiegrens. De hogere aftrek van pensioenpremies kost 0,1 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn belastbare pensioenuitkeringen hoger door de hogere pensioenpremies.
PvdA	Pensioenplicht tot twee keer modaal	De PvdA verlaagt de verplichtstelling voor pensioenpremies naar twee keer modaal. Daarboven mag ook (fiscaal gefaciliteerd tot de huidige aftoppingsgrens van ruim 100.000 euro) worden opgebouwd, maar dan vrijwillig. De lagere benutting van premieaftrek leidt tot een lastenverzwaring van 0,2 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn belastbare pensioenuitkeringen lager door een lagere premieinleg.
SP	AOW-leeftijd naar 65 jaar, deel AOW-uitkeringen	De SP brengt de AOW-leeftijd in 2020 terug tot 65 jaar en handhaaft deze erna op deze leeftijd. Dit is een intensivering van 5,3 mld euro in 2021. Op lange termijn loopt dit op naar 15,5 mld euro.
SP	Nieuwe overbruggingsregeling AOW	De SP reserveert taakstellend 0,5 mld euro voor een AOW-overbruggingsregeling.
SP	AOW-leeftijd naar 65 jaar, deel weglek andere uitkeringen	Door de verlaging van de AOW-leeftijd naar 65 jaar bij de SP daalt het beroep op arbeidsongeschiktheids-, WW- en bijstandsuitkeringen. Dit is een ombuiging van 2,2 mld euro in 2021. Structureel dalen de uitgaven met 6,1 mld euro.
SP	AOW-leeftijd naar 65 jaar, deel AOW-premies	De verlaging van de AOW-leeftijd naar 65 jaar leidt bij de SP tot 1,2 mld euro lagere lasten in 2021 doordat men eerder AOW ontvangt en daardoor geen AOW-premie meer betaalt. Op termijn loopt dit bedrag op tot 3,5 mld euro structureel.
SP	Aftoppen pensioenpremieaftrek op 40,4%	De SP voert in dat pensioenpremies maximaal tegen 40,4% afgetrokken kunnen worden. Dit is een lastenverzwaring van 2,0 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn de belastinginkomsten op pensioenuitkeringen lager door aftopping op 40,4% van het belastingtarief op pensioenuitkeringen.
SP	Invoeren financiële transactiebelasting	De SP voert unilateraal een financiële transactiebelasting in met een taakstellende opbrengst van 0,1 mld euro.
CDA	Extra AOW-uitkering AOW'ers	Het CDA introduceert een extra uitkering van 1,5% van de bruto AOW-uitkering op jaarbasis. Dit is een intensivering van 0,5 mld euro.
CDA	Nieuwe overbruggingsregeling AOW	Het CDA reserveert taakstellend 0,1 mld euro in 2021 als overbrugging voor mensen met een AOW-gat.

CDA	Zelfstandigenaftrek inkomensafhankelijk en gekoppeld aan pensioenopbouw	Het CDA beoogt de pensioendeelname van zelfstandigen te bevorderen door de zelfstandigenaftrek inkomensafhankelijk te maken tenzij men vrijwillig pensioen opbouwt bij een pensioenfonds, verzekeraar of bank. Daarbij geldt een franchise van 20.000 euro. De aftrekbaarheid van de premies leidt tot een lastenverlichting van 0,1 mld euro in 2021.
D66	Flexibele AOW-leeftijd: tot één jaar eerder en vijf jaar later	D66 biedt de mogelijkheid om, actuariel neutraal, de AOW maximaal één jaar eerder of vijf jaar later te laten ingaan. In 2021 is het budgettaire effect neutraal: het grotere aandeel van de AOW- gerechtigden dat vervroegd opneemt weegt op tegen de ruimere mogelijkheid tot latere opname. Op lange termijn resulteert een uitgavenverhoging van 0,1 mld euro. Dit komt door het grote aantal jaren dat men de AOW-opname kan uitstellen. Dit leidt tot een aanzienlijk hogere uitkeringshoogte bij het later opnemende deel van de AOW-gerechtigden. De verhoging van de uitkering is, door de actuariële neutraliteit, groter dan het daling van het aantal uitkeringsjaren.
D66	Afschaffen doorsneesystematiek	D66 schaft de doorsneesystematiek af. De hogere pensioenpremie in de transitieperiode leidt tot een lastenverlichting van 0,1 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn pensioenpremies lager door de langere beleggingshorizon.
D66	Mogelijkheid lumpsum (10%) bij bereiken pensioenleeftijd	D66 voert de mogelijkheid in om op de pensioendatum 10% van de pensioenaanspraken ineens op te nemen. Deze maatregel levert 0,1 mld euro op in 2021. De vervroegde belastingheffing op deze opname levert namelijk 0,2 mld euro op bij vermogen en winst. Daarnaast stijgt door een selectie- effect de premie, wat 0,1 mld euro kost bij inkomen en arbeid. Op lange termijn zijn de belastbare pensioenuitkeringen lager door vervroegde opname van pensioenaanspraken.
D66	Verplichte opbouw beperken tot maximumdagloon	D66 verlaagt de verplichtstelling voor pensioenpremies naar het maximumdagloon. Daarboven mag ook (fiscaal gefaciliteerd tot de huidige aftoppingsgrens van ruim 100.000 euro) worden opgebouwd, maar dan vrijwillig. De lagere benutting van premieaftrek leidt tot een lastenverzwaring van 0,7 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn de belastbare pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
D66	Maximaal vijf jaar premievakantie	D66 voert in de pensioenopbouw de mogelijkheid in van een premievakantie met een maximale duur van vijf jaar. De lagere aftrek van pensioenpremies geeft een lastenverzwaring van 0,3 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn de belastbare pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
D66	Mogelijkheid lumpsum (10%) bij bereiken pensioenleeftijd	D66 voert de mogelijkheid in om op de pensioendatum 10% van de pensioenaanspraken ineens op te nemen. Deze maatregel levert 0,1 mld euro op in 2021. De vervroegde belastingheffing op deze opname levert namelijk 0,2 mld euro op bij vermogen en winst. Daarnaast stijgt door een selectie effect de premie, wat 0,1 mld euro kost bij inkomen en arbeid. Op lange termijn zijn de belastbare pensioenuitkeringen lager door vervroegde opname van pensioenaanspraken.

CU	Afschaffing doorsneesystematiek	De ChristenUnie schaft de doorsneesystematiek af. De hogere pensioenpremie in de transitieperiode leidt tot een lastenverlichting van 0,1 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn pensioenpremies lager door de langere beleggingshorizon.
CU	Aftoppingsgrens pensioenpremies naar anderhalf keer modaal	De ChristenUnie verlaagt de aftoppingsgrens voor pensioenpremies naar anderhalf keer modaal. De lagere aftrek van pensioenpremies leidt tot een lastenverzwaring van 1,7 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn de belastbare pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
CU	AOW-premie verder fiscaliseren	De ChristenUnie fiscaliseert de AOW-premie in 18 jaar, te beginnen in 2018. Dit is een lastenverzwaring van 1,1 mld euro in 2021. Dit bedrag loopt op naar 4,1 mld euro structureel. AOW-gerechtigden met een aanvullend pensioen tot 12.000 euro worden gecompenseerd via een met de algemene heffingskorting (AHK) geïntegreerde ouderenkorting. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,8 mld euro in 2021. Op de lange termijn loopt dit bedrag op tot 2,8 mld euro. Per saldo resulteert dit in een lastenverzwaring van 0,2 mld euro in 2021 en 1,3 mld euro structureel.
GL	Verhoging AOW-uitkering	GroenLinks verhoogt de AOW-uitkering in twintig jaar met 15%. Dit is een intensivering van 1,2 mld euro in 2021 en 6,7 mld euro structureel.
GL	Fiscaliseren AOW-premie	GroenLinks fiscaliseert de AOW-premie geleidelijk tot 2040. Dit is een lastenverzwaring van 0,9 mld euro in 2021. Dit bedrag loopt op naar 3,8 mld euro structureel.
GL	Fiscaal aftoppen pensioenopbouw op twee keer modaal	GroenLinks verlaagt de aftoppingsgrens voor pensioenpremies naar twee keer modaal. De lagere aftrek van pensioenpremies leidt tot een lastenverzwaring van 0,5 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn de belastbare pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
SGP	Flexibele AOW-leeftijd: maximaal drie jaar later	De SGP biedt de mogelijkheid om, actuariel neutraal, de AOW maximaal drie jaar later te laten ingaan. In de jaren 2019-2021 zijn de AOW-uitgaven lager omdat een deel van de 'nieuwe' AOW-gerechtigden opteert voor latere opname. In 2021 is dit effect 0,3 mld euro. Omdat dit vanwege de actuariële neutraliteit leidt tot hogere uitkeringen zijn de AOW-uitgaven op lange termijn echter 0,3 mld euro hoger. De actuariële neutraliteit leidt er bij later opnemen namelijk toe dat de (procentuele) stijging van de uitkeringen groter is dan de (procentuele) daling van het aantal uitkeringsjaren.
SGP	Vervroegde opname pensioen	De SGP voert de mogelijkheid in om pensioenaanspraken vervroegd op te nemen. Deze maatregel levert 0,5 mld euro op in 2021. De vervroegde belastingheffing op deze opname levert namelijk 0,7 mld euro op bij vermogen en winst. Daarnaast stijgt door een selectie-effect de premie, wat 0,2 mld euro kost bij inkomen en arbeid. Op lange termijn zijn de belastbare pensioenuitkeringen lager door vervroegde opname van pensioenaanspraken.

SGP	Afschaffing doorsneesystematiek	SGP schaft de doorsneesystematiek af. De hogere pensioenpremie in de transitieperiode leidt tot een lastenverlichting van 0,1 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn pensioenpremies lager door de langere beleggingshorizon.
SGP	Verlagen aftoppingsgrens pensioen naar anderhalf keer modaal	De SGP verlaagt de aftoppingsgrens voor pensioenpremies naar anderhalf keer modaal. De lagere aftrek van pensioenpremies leidt tot een lastenverzwaring van 1,7 mld euro in 2021. Op lange termijn zijn de belastbare pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
SGP	Afschaffen fiscale oudedagsreserve (FOR)	De SGP schaft de regeling Fiscale Oudedagsreserve (FOR) voor IB-ondernemers af. Dit betekent een lastenverzwaring van 0,2 mld euro in 2021. Structureel is dit lastenneutraal.
SGP	Fiscaliseren AOW-premie met compensatie tot 10.000 euro pensioen	De SGP fiscaliseert de AOW-premie in achttien jaar, te beginnen in 2021. Dit is een lastenverzwaring van 0,2 mld euro in 2021. Dit bedrag loopt op naar 4,1 mld euro structureel. AOW-gerechtigden met een aanvullend pensioen tot 10.000 euro worden gecompenseerd via een inkomensafhankelijke ouderenkorting. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,2 mld euro in 2021. Op de lange termijn loopt dit bedrag op tot 2,7 mld euro.
SGP	Vervroegde opname pensioen	De SGP voert de mogelijkheid in om pensioenaanspraken vervroegd op te nemen. Deze maatregel levert 0,5 mld euro op in 2021. De vervroegde belastingheffing op deze opname levert namelijk 0,7 mld euro op bij vermogen en winst. Daarnaast stijgt door een selectie-effect de premie, wat 0,2 mld euro kost bij inkomen en arbeid. Op lange termijn zijn de belastbare pensioenuitkeringen lager door vervroegde opname van pensioenaanspraken.
DENK	Terugdraaien versnelde verhoging AOW-leeftijd, deel AOW-uitkeringen	DENK draait de versnelling van de AOW-leeftijdsverhoging terug. De leeftijd van 67 wordt dan niet al in 2021 bereikt maar pas in 2023. De kleinere leeftijdsverhoging leidt in de periode tot 2021 tot hogere AOW-uitgaven. In 2021 is dit 1,1 mld euro. Na 2023 is er geen effect meer omdat de AOW-leeftijd dan weer gelijk is aan die bij het huidige beleid.
DENK	Invoeren vermogenstoets AOW	DENK voert een vermogenstoets in de AOW in. Bij een vermogen van 80.000 euro in box 3 vervalt de AOW-uitkering. Dit is een ombuiging van 0,5 mld euro in 2021 en 1,5 mld euro structureel. Er is een juridisch risico dat deze maatregel in strijd is met het internationaal (eigendoms-)recht.
DENK	Terugdraaien versnelde verhoging AOW-leeftijd, deel weglek uitkeringen	Als gevolg van de langzamere verhoging van de AOW-leeftijd bij DENK daalt het beroep op arbeidsongeschiktheids-, WW- en bijstandsuitkeringen. Dit is een besparing van 0,4 mld euro in 2021. Op langere termijn is er geen verschil met de huidige situatie.

DENK	Flexibele AOW-leeftijd: maximaal drie jaar later	DENK biedt de mogelijkheid om, actuariel neutraal, de AOW maximaal drie jaar later te laten ingaan. In de jaren 2019-2021 zijn de AOW-uitgaven lager omdat een deel van de 'nieuwe' AOW-gerechtigden opteert voor latere opname. In 2021 is dit effect 0,3 mld euro. Omdat dit vanwege de actuariële neutraliteit leidt tot hogere uitkeringen zijn de AOW-uitgaven op lange termijn echter hoger (0,3 mld euro). De actuariële neutraliteit leidt er bij later opnemen namelijk toe dat de (procentuele) stijging van de uitkeringen groter is dan de (procentuele) daling van het aantal uitkeringsjaren.
DENK	Terugdraaien versnelde verhoging AOW-leeftijd, deel AOW-premies	De tijdelijk lagere AOW-leeftijd bij DENK leidt ertoe dat mensen korter AOW-premie betalen. Dit is een lastenverlichting van 0,3 mld euro in 2021. Op langere termijn is er geen effect.
VNL	Afschaffen AOW-tegemoetkoming	VNL schaft de inkomensondersteuning AOW af. De ombuiging bedraagt 0,9 mld euro.
VNL	Fiscaliseren AOW-premie	VNL fiscaliseert de AOW-premie in 2021. Dit is een lastenverzwaring van 7,5 mld euro in 2021. Dit bedrag loopt terug naar 6,4 mld euro structureel.
VNL	Afschaffen aftrek lijfrente	VNL schaft de aftrek voor lijfrentepolissen e.d. af. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,5 mld euro in 2021.
VNL	Afschaffen aftrekbaarheid pensioenpremies	VNL schaft de fiscale aftrekbaarheid van pensioenpremies af in 2021 en voegt pensioenpremies toe aan brutolonen. Dit geeft een lastenverzwaring van 17,5 mld euro in 2021 (zie inkomen en arbeid). Daarnaast zijn op lange termijn de lasten in box 3 hoger, doordat pensioenbesparingen niet langer vrijgesteld zijn. De latere pensioenuitkeringen zijn echter onbelast. Aangenomen is dat netto evenveel premie wordt ingelegd. Afschaffing van de verplichtstelling blijft buiten de analyse. Er was onvoldoende tijd om deze beleidswijziging mee te nemen.
VP	Afschaffen AOW	De Vrijzinnige Partij vervangt de AOW door het basisinkomen. Het afschaffen van de AOW en de inkomensondersteuning AOW is een ombuiging van 39,5 mld euro.
VP	Vaste rekenrente van 3% en leeftijdsprogressieve pensioenpremie	De Vrijzinnige Partij voert een vaste rekenrente van 3% in. Dit verhoogt de dekkingsgraad wat resulteert in een hogere indexatie. Hierdoor is de belasting op pensioenuitkeringen 1,1 mld euro hoger in 2021. Op lange termijn zijn belastbare pensioenuitkeringen lager. Daarnaast schaft de partij de doorsneesystematiek af door invoering van een progressieve pensioenpremie naar leeftijd.
VP	Introductie financiële transactiebelasting	De Vrijzinnige Partij voert unilateraal een financiële transactiebelasting in met een taakstellende opbrengst van 1,0 mld euro.